

Finansira
Evropska Unija

Republika e Kosovës
Republika Kosova - Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada - Government

*Ministria e Arsimit, Shkencës, Teknologjisë dhe Inovacionit
Ministarstvo Prosvete, Nauke, Tehnologije i Inovacija
Ministry of Education, Science, Technology and Innovation*

VREDNOVANJE PERFORMANSE NASTAVNIKA

Vrednovanje za naprednu licencu VODIČ ZA NASTAVNIKE

VREDNOVANJE PERFORMANSE
NASTAVNIKA

Vrednovanje za naprednu licencu
VODIČ ZA NASTAVNIKE

Skraćenice

OO	Osnovno obrazovanje
VSO	Visoko srednje obrazovanje
NSO	Niže srednje obrazovanje
ODO	Opštinska direktorijat za obrazovanje
IO	Inspektorat za obrazovanje IO
ISCED	Međunarodni standardi klasifikacije obrazovanja
OK	Osnovni kurikulum
OKK	Okvir kosovskog kurikuluma
KKO	Kosovski kurikularni okvir,
SORN	Strateški okvir za razvoj nastavnika
DSLN	Državni savet za licenciranje nastavnika
NL	Napredna licenca
MONTI	Ministarstvo obrazovanja, nauke, tehnologije i inovacije
INL	Ispit za naprednu licencu
SPOK	Strateški plan za obrazovanje na Kosovu
AU	Administrativno uputstvo
VPN	Vrednovanje performanse nastavnika
PROŠ	Profesionalni razvoj sa osnovom u školi
PRN	Profesionalni razvoj nastavnika

Ovaj dokument je zasnovan na materijalima koje je pripremila Agencija za Osiguranje Kvaliteta u Preduniverzitetskom Obrazovanju (AOKPO) u Republici Albaniji. Prilagođavanje kontekstu i specifičnostima obrazovanja na Kosovu urađeno je po dogovoru i u saradnji sa stručnjacima AOKPO-a.

Sadržaj

Skraćenice	2
Uvod	4
1. Nastavne oblasti, standardi, pokazatelji performanse i deskriptori kompetencija za napredne licence za nastavu	7
2. Vrednovanje performanse nastavnika za naprednu licencu u nastavi	12
2.1. Ispit za naprednu licencu za nastavnike	12
2.2. Vrednovanje performanse za naprednu licencu za nastavnike - koje vodi Inspekcija za obrazovanje.....	13
3. Dužnosti i odgovornosti nosilaca procesa za VPN za naprednu licencu	15
4. Priprema i organizovanje polaganja ispita za naprednu licencu	18
4.1. Orijentacione programe za organizovanje ispit za naprednu licencu naprednu licencu	19
4.2. Test ispita za naprednu licencu.....	19
4.3. Praćenje ispita za naprednu licencu.....	20
4.4. Ambijent ispita za naprednu licencu	21
4.5. Pravila ispita za naprednu licencu	21
4.6. Ocenjivanje ispita za naprednu licencu	22
5. Priprema i organizovanje eksternog ocenjivanja performanse nastavnika za naprednu licencu	22
Dodatak instrumenta koje koristi Inspektorat za obrazovanje	33
Dodatak B - Protokol za posmatranje u učionice (PPU)	34
Dodatak C - Konačno bodovanje – izveštaj o ocenjivanju nastavnika	42

Uvod

Ovaj vodič je pripremio MONTI u cilju informisanja o obrazovnim politikama koje regulišu vrednovanje performanse nastavnika (VPN), na poseban način vrednovanje nastavnika za sticanje napredne licence za nastavnika.

Pristup korišćen u pripremi ovog vodiča odnosi se na hijerarhiju obrazovnih politika koje se regulišu i odnose se na razvoj karijere nastavnika. Ovaj pristup ima za reference tri obrazovne politike u nastavku:

1. Strateški okvir za razvoj nastave na Kosovu; 1
2. Administrativno uputstvo (UA) 14/2023 o sistemu licenciranja i karijeru u nastavi 2 i
3. Administrativno uputstvo (AU) 15/2023 o Vrednovanje performanse nastavnika³

Proces vrednovanja pomaže nastavnicima da izvrše odražavanje svoje nastavne prakse. Stoga i sugerišemo vam prvo da se osvrnete na Strateški okvir za razvoj nastave na Kosovu SORNK koji definiše nastavne oblasti, standarde i pokazatelje performanse, koji će biti glavna referenca za pripremu nastavnika, pre stupanje na dužnosti, podršku kontinuirano profesionalnom razvoju nastavnika u službi, vrednovanje performanse i promovisanje nastavne karijere.

Prema Okviru, za svaki standard, nastavničke profesije, nastavne oblasti pružaju detaljniju ilustraciju ciljnih vrednosti nastave, znanja, prakse, učenja i angažovanja. Ove oblasti opisuju i identifikuju komponente kvalitetnog učenja za svaku fazu karijere nastavnika na Kosovu. Efikasan nastavnik je u stanju da integriše i primeni znanje, praksu i profesionalnu posvećenost, kako bi stvorio okruženje za učenje u kojem se učenje efikasno procenjuje.

Druga referenca za ovaj vodič je *AU14/2023 o sistemu licenciranja i karijeri u nastavi*. Prema članu 8. ovog AU, za naprednu licencu za nastavu, nastavnici moraju da ispunjavaju uslove iskustvo – 8 godina, da imaju završeno najmanje 200 časova profesionalnog razvoja i da uspešno polože kvalifikacioni ispit za naprednu licencu, prema kriterijumima i uslovima koje utvrđuje MONTI.

Treća referenca za ovaj vodič je *AU 15/2023 za vrednovanje performanse nastavnika*. U skladu sa članom 5. ovog AU, vrednovanje performanse nastavnika koji su podneli zahtev za sticanje napredne licence za nastavu, obuhvata pismeno vrednovanje koje organizuje Ministarstvo obrazovanja i eksterno vrednovanje od strane Inspektorata za obrazovanje (IO).

1 <https://masht.rks-gov.net/ep-content/uploads/2022/05/kornize-strategijike.pdf>

2 AU 14/2023 o sistemu licenciranja i karijeri u nastavi: <https://masht.rks-gov.net/ep-content/uploads/2023/06/Udhezim-Administrativ-me-nr-14-rotated-1.pdf>

3 AU 15/2023 o Vrednovanju performanse nastavnika <https://masht.rks-gov.net/ep-content/uploads/2023/06/Udhezimi-Administrativ-me-nr-15-rotated-1.pdf>

Potrebe i koristi od implementacije sistema napredovanja nastavnika na Kosovu

Sistem licenciranja u obrazovanju treba da postane sistem koji jača dimenziju težnje za kvalitetom u kosovskim školama. Dakle, proces licenciranja za najviše nivoe licence za nastavu, sa posebnim naglaskom na naprednu licencu u nastavi, treba da bude konkurentan proces koji nužno uključuje status, zasluge, performansu i kvalitet.

Razlozi zbog kojih su u toku pripreme za početak implementacije sistema napredovanje nastavnika u obrazovnom sistemu na Kosovu su brojni, pre svega proizilaze iz institucionalnih napora za uspostavljanje standarda odgovornosti, motivacije i razlikovanja između dobrih nastavnika/posvećenih i manje dobrih/posvećeno.

Razlozi za implementaciju sistema napredovanja nastavnika u obrazovnom sistemu na Kosovu odnose se na neke od sledećih potreba:

- Potreba za poboljšanjem kvaliteta;
- Potreba za kompenzacijom-nagrađivanje nastavnika zasnovanom na zaslugama;
- Potreba za stvaranjem kritične mase za kvalitet;
- Potreba da se proces licenciranja obrazovanja u obrazovanje učini razumljivi;
- Potreba da se sistem profesionalnog razvoja učini razumljiv; i
- Depolitizacija obrazovanje.

Rešavanje gore navedenih potreba zahteva uspostavljanje institucionalizovanog sistema napredovanja nastavnika, obezbeđivanje neophodnih uslova i podršku za njegovo sprovođenje. Prvi korak u implementaciji ovog sistema je izrada svih pratećih materijala koji pomažu da ovaj sistem postane primenljiv, praktičan, vođen sa profesionalizmom i zasnovan na osnovnim principima procedura za organizovanje procesa napredovanje nastavnika. Ovo podrazumeva povezivanje sistema licenciranje nastavnika sa ciljevima za razvoj nastavnika na Kosovu.

Korist od napredovanja nastavnika u napredne licence

Koristi od napredovanja nastavnika u naprednu licencu su brojne. Od ovog procesa imaju koristi obrazovni sistem, zajednica nastavnika i škola. Unapređeni nastavnici (ali i oni sa stalnim licencama) mogu biti važni za obrazovni sistem na mnogo načina. Oni mogu postati nosioci promena i primeri kvalitetnog rada koji pomaže poboljšanju kvaliteta u obrazovanju, što se kritički odražava u svim međunarodnim ocenama.

Nastavnici od naprednu licencu imaju veliku korist, pre svega se nagrađuju za zaslužan rad koji čine, uključujući i povećanje plata na osnovu koeficijenta utvrđenim prema Uredbi (VRK) br. 01/2023 o dodatak za naprednu licencu za službenika za preduniverzitetsko obrazovanje. U drugom redu, unapređeni nastavnici sticaju zasluženi status koji se odražava u slici njihovog rada sa učenicima.

Unapređeni nastavnici mogu obavljati više funkcija u interesu poboljšanja školske performanse. Oni/ne mogu obavljati sledeće funkcije:

- Predsednici stručnih aktiva u školi - departamenta (napredna licenca - Advanced License (NL) - mogu im se dati prednost pri imenovanju)

- Koordinator kvaliteta (NL kao prednost prilikom imenovanje)
- Direktori / zamenici direktora škola (NL kao prioritet za izbor)
- Rukovodioci radnih grupa u školama (NL kao prioritet za određivanje)
- Stručnjaci za kurikulum, recenzenti školskih udžbenika, članovi različitih stručnih timova (na lokalnom i centralnom nivou), članovi grupa za planiranje razvoja (na svim nivoima), gde NL može biti uslov za imenovanje.

Cilj vrednovanje performanse nastavnika za sticanje napredne licence u nastavi

Za naprednu licencu u nastavi, potrebne veštine se fokusiraju na majstorskim ovladavanjem predmetnog sadržaja i demonstriranje ekspertize u širokom spektar pedagoških veština, nastavnih metodologija i tehnika, ocenjivanje učenika i korišćenje rezultata ocenjivanja za prilagođavanje nastave učenicima, demonstrirajući visoku motivisanost učenika i pozitivni rezultati ocenjivanja i napredovanja, timskog rada sa kolegama, sa stručnim aktivom, sa roditeljima i sa zajednicom.

Glavni ciljevi vrednovanja rada nastavnika za sticanje napredne licence za nastavu su:

- Da se uverimo da učenici imaju koristi od škole u kojoj rade nastavnici koji su posvećeni unapređenju kvaliteta nastave i tu posvećenost pokazuju svojim radnim rezultatima;
- Da uspostavimo institucionalizovan sistem napredovanje nastavnika koji stvara uslove za takmičenje za kvalitet u obrazovanju i za naknadu zasnovanu na zaslugama;
- Da podstaknemo profesionalni razvoj i napredovanje nastavnika.

Sistem vrednovanje performanse nastavnika za sticanje napredne licence za nastavu treba da bude što je moguće više strukturiran, zasnovan na kriterijumima i procedurama koje su predmet kontinuirane kritičke analize koji pomažu da ima izmene i dopune koje omogućavaju pravedno vrednovanje, efektivne i uporedive performanse svakog nastavnika koji se prijavi. za sticanje napredne licence za nastavu. Ovaj vodič takođe služi ovoj svrsi kao dinamičan dokument, koji se u određenim fazama dopunjuje i menja dobrim praksama.

Vodič će biti pomoćno sredstvo za funkcionalizaciju koherentnog, transparentnog i standardizovanog sistema na nivou države za ocenjivanje performanse nastavnika za sticanje napredne licence za nastavu. U praktične svrhe, vodič je podeljen na šest delova.

- **U prvom delu** ćete naći prezentaciju nastavnih oblasti i standarda, indikatore performanse i profila kompetencije nastavnika, utvrđenih Strateškim okvirom za naprednu licencu (LA);
- **U drugom delu** ćete naći opis sistema vrednovanje performanse nastavnika za naprednu licencu za nastavu;
- **U trećem delu** opisane su dužnosti odgovornih institucija i kandidata za NL;
- **U četvrtom i petom delu** opisuje organizovanje ispita za NL i organizovanje vrednovanja performanse za naprednu licencu od strane inspektora za obrazovanje; i
- **U šestom delu** predstavljen je Protokol praćenje u učionici (PPU) koji koristi Inspekcija za obrazovanje za eksterno vrednovanje nastavnika za naprednu licencu.

1. Nastavne oblasti, standardi, pokazatelji performanse i deskriptori kompetencija za napredne licence za nastavu

Strateški okvir za razvoj nastave na Kosovu (SORNK) je referentni dokument za sistem evaluacije performanse nastavnika, koji takođe uključuje ocenjivanje za naprednu licencu za nastavu, predstavlja hijerarhijsku strukturu koja se sastoji od:

- Nastavne oblasti – su glavne oblasti razvoja nastavnika u karijeri na kojima se organizuju standardi nastavničke profesije, pokazatelji performanse i specifične kompetencije nastavnika za svaku licencu karijere nastavnika;
- Standardi profesije - su opisni (deskriptori) nastavničke profesije
- Pokazatelji performanse – predstavljaju opis znanja, stavove i veštine potrebne za ispunjavanje određenog standarda i služe za specifikaciju kompetencija za svaku licencu u karijeri nastavnika.
- Kompetencije nastavnika za naprednu licencu za nastavu - predstavlja opis znanja, stavove i veštine koje se zahtevaju za ispunjavanje standarda od strane nastavnika koji žele da dobiju naprednu licencu u nastavi

Sledeća tabela predstavlja hijerarhijsku strukturu gore navedenih opisa, prema određivanju u dokumentu SORN, koje imaju višedimenzionalnu upotrebu u procesu ocenjivanja performanse nastavnika za sticanje napredne licence.

Oblasti	Standardi	1.1. Pokazatelji performanse	Kompetencije nastavnika za naprednu licencu za nastavu
Profesionalne vrednosti, stavovi i ponašanja	1. Prepoznaje i podržava glavne vrednosti i kriterijume koje je utvrdilo MONTI. Odgovornosti spram radnih dužnosti i obaveza.	1.1. Nastavnu praksu bazira na vrednostima i principima Okvira kosovskog kurikulumu i kodeksa ponašanja MONTI-a	Poštuje glavne principe opisane u Kosovskom okviru kurikulumu i kodeksu ponašanja MONTI-a kojeg je osnova Regulatorni organi, sistemi i škole i razume implikacije relevantnih zakonskih, administrativnih i organizacionih politika i procesa:
		1.2. Obavlja obaveze i dužnosti nastave profesionalno, visokom posvećenošću, pošteno i precizno	<ul style="list-style-type: none"> • Poštuje radno vreme
		1.3. Poznaje i poštuje zakonske, administrativne i organizacione zahteve profesije, uključujući raspored nastave, upravljanje vremenom	<ul style="list-style-type: none"> • Stara se i čuva školsku imovinu, kao i održava čisto i zdravo okruženje za nastavu • Poštuje radne obaveze i zadatke • Održava visok nivo profesionalnog poverenja i poverljivosti

Profesionalno znanje i razumevanje	2. Demonstron pozitivne i objektivne stavove i ponašanja za dobrobit učenika i nastave.	2.1. Razume fizički, društveni i intelektualni razvoj učenika i promovise doživotno učenje.	<ul style="list-style-type: none"> • Demonstrira efikasan i fleksibilan repertoar strategije u nastavi i ocenjivanja na osnovu prepoznavanja fizičkih, društvenih i intelektualnih karakteristika svih učenika, uključujući učenike sa posebnim potrebama
		2.2. Poznaje učenike kako uče, kao i podržava ih u postizanju rezultate učenja	<p>Pokazuje širok repertoar nastavnih strategija koje maksimiziraju učenje učenika i prilagođava nastavne strategije potrebama učenika i to:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Korišćenje višestruke tehnike za aktivno učešće učenika u nastavnom procesu učenja i demonstriranje uspeha u postignućima učenika na svim nivoima; • Stvara okruženje, koje maksimizira učenje i koristi različite strategije nastave koja odgovara individualnim potrebama učenika
		2.3. Sve učenike tretira jednako i sa poštovanjem	<ul style="list-style-type: none"> • Proširuje repertoar nastavne strategije koje su odgovorne što se tiče prednosti i potrebama učenika iz različitih jezičkih, kulturnih, verskih i socio-ekonomskih grupa
		2.4. Stvara bezbedno i podržavajuće okruženje za nastavu, koje maksimizira učenje i podstiče učenike da budu osobe koje rešavaju probleme, koji donose odluke, doživotno učenje, ako i postaju korisni članovi društva	<ul style="list-style-type: none"> • Proširuje i primenjuje efikasne tehnike za podsticanje razmišljanja na visokom nivou i doživotnog učenja, uključujući mogućnosti za učenike da samostalno praktikuju svoje znanje
	3. Demonstron znanje kurikuluma/ predmetnog sadržaja i metodike profesionalne didaktike predmeta.	3.1. Poznaje sadržaj nastavne oblasti u kosovskom Kurikulumu	<ul style="list-style-type: none"> • Demonstrira opšte znanje o sadržaju i sprovodi nastavne programe koji promovišu uspeh učenika u učenju koncepata i sadržaj kurikuluma;

Veštine i profesionalne prakse	4. Planira efektivnu primenu nastave i učenja.	3.2. Zna kako da podučavaš nastavni sadržaj, koristeći različite efikasne tehnike	<ul style="list-style-type: none"> • Demonstrira inovativnu praksu u izboru i organizovanju sadržaja, nastavnih tehnika i realizaciji programa nastave-učenja i predavanja;
		3.3. Pruža diferenciranu nastavu kako bi podržao učešće svih učenika, kao i za rešavanje posebnih nastavnih potreba za učenjem učenika sa različitim sposobnostima	<ul style="list-style-type: none"> • Demonstrira efikasnu praksu u strategijama inkluzivne nastave kojim rešavaju njihove posebne nastavne potrebe i donose uspeh svim učenicima
		3.4. Ima razne strategije za menadžiranje učionice	<ul style="list-style-type: none"> • Demonstrira repertoar strategija upravljanja učionicom kako bi se osiguralo da su učenici uključeni u aktivnosti koje su za njih osmišljene, i da se disciplinska pitanja rešavaju pažljivo, pravično i uz puno poštovanje;
	4.1. Postavlja izazovne ciljeve učenja	4.1. Postavlja izazovne ciljeve učenja	<ul style="list-style-type: none"> • Stvara kulturu visokih očekivanja za sve učenike utvrđujući izazovne ciljeve;
		4.2. Upotrebljava različite nastavne strategije da motiviše učenike i podstakne razmišljanje višeg nivoa	<ul style="list-style-type: none"> • Koristi aktuelno i sveobuhvatno znanje o relevantnim sadržajima i nastavnim strategijama za razvoj i realizaciju visokokvalitetnih programa nastave-učenja i podučavanja;
		4.3. Bira i koristi odgovarajuće resurse; Kreira nastavne materijale za određene teme gde nedostaje literatura	<ul style="list-style-type: none"> • Sastavlja, bira i koristi različite spektar resursa, uključujući IKT, da uključi učenike u učenje;
		4.4. Koristite odgovarajuću tehnologiju na adekvatan način – bezbedno, odgovorno i etički	<ul style="list-style-type: none"> • Demonstrira fleksibilnu strategiju u inkorporaciji tehnologije u nastavnim aktivnostima i upotrebu IKT-a u upotrebi u nastave-učenja i podučavanja;

Učenje i profesionalno angažovanje	5. Planifira kontinuirano ocenjivanje (ocenjivanje za učenje), daje povratne komentare i izveštaje o učenju učenika.	5.1. Kontinuirano procenjuje napredak učenika i često komunicira sa učenicima kako bi omogućio konstruktivne povratne informacije	<ul style="list-style-type: none"> • Sastavlja i primenjuje različite strategije procene za diagnostifikovanje potreba za učenjem. • Planira ispunjavanje učeničkih postignuća na osnovu analize opštih postignuća učenika
		5.2. Planira popunjavanje praznina u postignućima učenika	
		5.3. Interpretira podatke iz ocenjivanje učenika kako bi poboljšao njihovo učenje	<ul style="list-style-type: none"> • Majstorski koristi podatke iz internog i eksternog ocenjivanje učenika da bi procenio proces nastave-učenja i podučavanja, identifikuje intervencije i modifikuje nastavu
		5.4. Izveštava o postignuću učenika	<ul style="list-style-type: none"> • Sastavlja tačne, informativne i blagovremene izveštaje za informisanje učenika i roditelja/staratelja u vezi sa uspehom učenika u učenju za unapređenje učenja
	6. Angažuje se za kontinuirani profesionalni razvoj.	6.1. Identifikuje i planira profesionalne potrebe za učenjem	<ul style="list-style-type: none"> • Identifikuje individualne profesionalne potrebe za planiranje ciljeva profesionalnog razvoja koristeći raspoložive resurse
		6.2. Koristite novo profesionalno učenje da poboljšate nastavnu praksu	<ul style="list-style-type: none"> • Planira za profesionalno učenje pristupajući i kritikujući relevantna istraživanja, angažuje se za mogućnosti visokog kvaliteta za poboljšanje nastavne prakse.
		6.3. Angažuje se sa kolegama na poboljšanju nastavne prakse	<ul style="list-style-type: none"> • Pokreće i uključuje se u stručne razgovore sa kolegama u različitim oblicima za davanje saveta i ocenjivanje prakse u cilju unapređenja stručnog i nastavnog znanja.
		6.4. Prilagođava i poboljšava nastavnu praksu kroz učenje i refleksiju	<ul style="list-style-type: none"> • Sprovodi akciono istraživanje i redovno koristi povratne informacije od učenika, kolega i nadzornih kako bi prilagodio nastavnu praksu.

7. Profesionalno se angažuje sa kolegama, roditeljima i zajednicom.	7.1. Angažuje se da stvori okruženja za saradnju sa kolegama	<ul style="list-style-type: none"> • Inicira i uključuje se u stručne rasprave sa školskim timovima za ocenjivanje nastavne prakse u cilju unapređenja stručnog znanja i nastavne prakse, kao i ishoda nastavnog učenja učenika.
	7.2. Efikasno komunicira sa učenicima, roditeljima/starateljima i kolegama	<ul style="list-style-type: none"> • Uspostavlja i održava stalnu dvosmernu komunikaciju sa roditeljima/starateljima, podstičući njihovo učešće u obrazovanju svoje dece.
	7.3. Angažuje se sa različitim stručnim mrežama saradnje u oblasti nastave kao iu širim stručnim zajednicama i promovise znanja i obavlja debate o relevantnim problemima u oblasti obrazovanja	<ul style="list-style-type: none"> • Doprinosi u povećanju profesionalnim mrežama i udruženjima i stvara produktivne veze sa školom i širom zajednicom u cilju poboljšanja nastave i učenja – Ovde je uključen i kontakt sa stručnjacima drugih profesija (npr. psiholozi), i sa drugim obrazovnim institucijama, kao što su biblioteka i muzej, itd.
	7.4. Preduzima istraživanja u delovanju školskom okruženju u kojem posluje	<ul style="list-style-type: none"> • Preduzima akciono istraživanje o problemu identifikovanom na času. Piše izveštaj sa nalazima istraživanja i deli ih sa kolegama u školi;

Struktura i opisi gornje tabele, u odnosu na proces vrednovanja performanse nastavnika za sticanje napredne licence u nastavi, koriste se u specifikaciji glavnih oblasti profesionalnog usavršavanja, profesionalnih kompetencija i očekivanih rezultata, kao i osnovna uputstva za:

- Kvalifikacioni ispit za sticanje napredne licence za nastavnu; i
- Protokol ocenjivanja od Inspektorat za obrazovanje

Struktura i opis gornje tabele su referentne tačke za stručnu pripremu i ispunjenje zahteva za profesionalni razvoj nastavnika iz programa odobrenih od strane MONTI i iz aktivnosti Profesionalni razvoj nastavnika sa osnovom u školi (PRNOŠ).

2. Vrednovanje performanse nastavnika za naprednu licencu u nastavi

Vrednovanje performanse nastavnika (VPN) za naprednu licencu u nastavi je deo sistema vrednovanja performanse nastavnika koji je, u skladu sa Zakonom o preduniverzitetskom obrazovanju, regulisan sa dva administrativna uputstva: (i)AU 14/2023 za sistem licenciranja i karijere u nastavi; (ii)AU 15/2023 o Vrednovanju performanse nastavnika. Poznavanje sistema VPN naročito deo u vezi napredne licence u nastavi, u prvom redu obezbeđuje transparentnost procesa vrednovanja, kao i sprovođenje standardnog pristupa zasnovanog na jasnim kriterijumima i procedurama

Vrednovanje performanse nastavnika za naprednu licencu u nastavi se sastoji od:

- kvalifikacioni ispit - ispit za narednu licencu za nastavnike; i
- proces vrednovanje koji vodi Inspektorat za obrazovanje.

2.1. Ispit za naprednu licencu za nastavnike

Napredni ispit za licencu za nastavnike organizuje MESTI. Ovim ispitom se ocenjuje znanje kandidata u vezi predmet/oblast kvalifikacije kao i pedagoški i didaktički aspekt rada kandidata Na osnovu odgovornosti koje ima MONTI, odredio je da će ispit za naprednu licencu biti organizovan u šest glavnih oblasti profesionalnog razvoja određenih za verifikaciju putem pismenog testa koji će imati ukupno 70 bodova. Glavne nastavne oblasti su:

- službena školska dokumentacija, koja se odnosi na Edukativno-obrazovni rad nastavnika u školi;
- kurikulum – programi svih predmeta osnovnog obrazovanja, od prvog do petog razreda;
- nastavni aspekte pedagogije, metodike i ocenjivanja, kao i korišćenje IKT u procesu nastave i učenja u osnovnom obrazovanju;
- Inkluzija i etika u profesiji;
- aspekti pravopisa albanskog jezika;
- Naučni sadržaj predmeta/te osnovnog obrazovanja, od prvog do petog razreda.

Test ocenjivanja za naprednu licencu za nastavnike obuhvata zahteve/pitanja iz svih oblasti stručnog usavršavanja, koji su organizovani u dva dela, koji zajedno omogućavaju prikupljanje 70 bodova od ukupnog testa. Detalji o oblastima profesionalnog razvoja za koje se sastavljaju zahtevi/pitanja, % i broj poena testa za svaku oblast, kao i minimum bodova za ispitne, prikazani su u sledećoj tabeli.

	Oblasti profesionalnog razvoja	%	Br. Poena testa	Minimum bodova
Prvi deo	Školska službena dokumentacija	Oko 6%	4	24 poena; 80%
	Kurikulum – Predmetni program	Oko 9%	6	
	Aspekti pedagogije i metodike	Oko 18%	13	
	Aspekti inkluzije i etike u profesiji	Oko 4%	3	
	Aspekti pravopisa albanskog jezika	Oko 6%	4	
	Ukupno prvi deo	(43%)	30	
Drugi deo	Naučni sadržaj predmeta	Oko 57%	40	32 poena; 80%
UKUPNO POENI		(100%)	70	56 poena; 80%

Uputstva i posebne orijentacije za strukturu i sadržaj ispita za napredne licence za nastavnike predstavljena su u tri orijentaciona programa za profesionalni razvoj nastavnika u sistemu preduniverzitetskog obrazovanja, koje je MONTI odobrio za 2024. godinu:

1. Orijetacioni program za sticanje napredne licence za **Nastavnici osnovnog obrazovanja**;
2. Orijetacioni program za sticanje napredne licence za nastavu - **Nastavnik predmeta “Albanski jezik”** nižeg srednjeg obrazovanja i višeg srednjeg obrazovanja; i
3. Orijetacioni program za sticanje napredne licence za nastavu - **Nastavnik predmeta „Matematika”** nižeg srednjeg obrazovanja i višeg srednjeg obrazovanja;

U petom delu ovog vodiča date su konkretnije orijentacije i uputstva za organizaciju ispita za naprednu licencu.

2.2. Vrednovanje performanse za naprednu licencu za nastavnike - koje vodi Inspekcija za obrazovanje

Ostali deo VPN-a, definisan u AU 14/2023 kao eksterno vrednovanje koje vodi IO. Ovaj deo ocenjivanja obuhvata kandidate koji uspešno polože kvalifikacioni ispit za naprednu licencu.

VPN za naprednu licencu koju vodi IO, uključuje vrednovanje profesionalnog portfolija i vrednovanje nastavne jedinice u praksi rada sa učenicima.

Vrednovanje od strane Inspektorat za obrazovanje	%	Br. bodova iz ocenjivanje	Minimum bodova
Ocenjivanje profesionalnog portfolio	Oko 42%	12,5 poena;	24 poena; 80%
Ocenjivanje nastavnog časa	Oko 58%	17,5 poena;	
Ukupno	100%	30	

Vrednovanje portfolio kandidata/kinje

U skladu sa AU 14/2023, nastavnici za proces sticanja napredne licence pripremaju portfolio sa dokazima o radnim i ličnim profesionalnim dostignućima u karijeri kao nastavnik i u vezi sa demonstriranjem savladavanja standarda uspostavljenih za ovaj nivo karijere.

Portfolio treba da bude lični i da može da prikaže sveobuhvatan pregled rada nastavnika/kandidata. Za napredne licence, nastavnik priprema portfolio sa strukturiranom dokumentacijom. Predlaže se da se uključi tabela sadržaja koja pojašnjava materijale ili radne dokumente koji se nalaze u portfolioju.

Ocena portfolioja kandidata/kinje obuhvata oko 42% ili 12,5 poena od ukupno 30 bodova iz VPN-a u koja daje Inspekcija za obrazovanja. Format portfolioja mora da sadrži lične i stručne dokumente kandidata/kinje koji/koja teži da dobije naprednu licencu. Detalji o dokumentima o profesionalnom portfolioju i način ocenjivanja navedeni su u odeljku: *Priprema i organizovanje vrednovanja performanse za naprednu licencu od strane Inspektorata za obrazovanje.*

Ocenjivanje nastavnog časa

Ocenjivanje nastavnog časa za naprednu licencu realizuje Inspekcija za obrazovanje. Vrš se kao podrška protokolu za posmatranja nastavnog časa u učionici, koji uključuje sedam dimenzija:

- 1. dimenzija: Pozitivna klima u učionici
- 2. dimenzija: Manadžiranje vremena
- 3. dimenzija: Angažovanje učenika u aktivnostima učenja
- 4. dimenzija: Strukturiranje smislenih situacija za učenje
- 5. dimenzija: Razvijanje razumevanja učenika
- 6. dimenzija: Ocenjivanje razumevanja učenika
- 7. dimenzija: Razvoj autonomije

Ocenjivanje nastavnog časa se vrši za svaku dimenziju. Ocenjivanje nastavnog časa obuhvata 58% ili 17,5 poena od ukupno 30 bodova iz VPN-a u koja daje Inspekcija za obrazovanja. Detalji Protokola za posmatranje u učionici (PPU) i ocenjivanje zasnovano na zahtevima/očekivanjima za nastavnika za svaku dimenziju navedeni su u odeljku: *Priprema i organizovanje vrednovanja performanse za naprednu licencu od strane Inspektorata za obrazovanje.*

Zbirni rezultata iz dva procesa ocenjivanja za naprednu licencu

Kao što je gore opisano, kandidat za naprednu licencu podleže dva procesa eksternog ocenjivanja. Iz oba procesa ocenjivanja kandidat mora da osvoji minimum poena na kvalifikacionom ispitu – ispitu za naprednu licencu nastavnika i procesu VPN koji sprovodi Inspektorat za obrazovanje, kao što je prikazano u zbirnoj tabeli bodova za ocenjivanje.

Oblasti profesionalnog razvoja		%	Br. Poena testa	Minimum bodova
Prvi deo	Školska službena dokumentacija	Oko 6%	4	24 poena / 80%
	Kurikulum – Predmetni program	Oko 9%	6	
	Aspekti pedagogije i metodike	Oko 18%	13	
	Aspekti inkluzije i etike u profesiji	Oko 4%	3	
	Aspekti pravopisa albanskog jezika	Oko 6%	4	
	Ukupno prvi deo	(43%)	30 poena;	
Drugi deo	Naučni sadržaj predmeta	Oko 57%	40 poena;	32 poena / 80%
Ukupno poeni ispita		(100%)	70 poena;	56 poena / 80%
Vrednovanje od strane Inspektorat za obrazovanje (IA)		%	Br. bodova iz ocenjivanje	Minimum bodova
Ocenjivanje profesionalnog portfolio		Oko 42%	12,5 poena;	24 poena; 80%
Ocenjivanje nastavnog časa		Oko 58%	17,5 poena;	
Ukupan bodova iz ocenjivanje IO		(100%)	30 poena;	
Ukupan broj bodova sa ispita i VPN-a koje obavlja IO		(100%)	100 poena;	80 poena / 80%

3. Dužnosti i odgovornosti nosilaca procesa za VPN za naprednu licencu

Nosioci procesa vrednovanja performanse su:

- Ministarstvo;
- Inspektorat za obrazovanje;
- Opštinska direktorijati za obrazovanje(DKA);
- Direktor škole;
- Nastavnik;

Dužnosti i odgovornosti nosilaca Procesa VPN za naprednu licencu proizilaze iz Administrativnog uputstva (*AU 14/2023 i AU 15/2023*), institucionalne odgovornosti i iz paketa dokumenata razvijenih za proces VPN za naprednu licencu.

Nadležnosti Ministarstva

MONTI, zajedno sa uspostavljenim mehanizmima za ocenjivanje rada nastavnika za naprednu licencu, obavlja sledeće poslove:

- odobrava obrazovne politike i druga dokumenta koja se odnose na razvoj u karijeri i vrednovanje performanse nastavnika za naprednu licencu;
- utvrđuje koeficijent povećanja plata za nastavnike koji sticaju naprednu licencu, prema Uredbi (VRK) br. 01/2023 dodatak za naprednu licencu za službenika za preduniverzitetsko obrazovanje;
- izrađuje orijentacije programe za ispit naredne licence;
- određuje format ispita za naprednu licencu;
- utvrđuje procedure prijave kandidata/nastavnika za upis u INL;
- daje informacije o paketu za ocenjivanje za naprednu licencu;
- imenuje sastavljače fondova pitanja/zahteva, sastavljače i ocenjivače testova;
- osniva posebne timove za izradu pratećih materijala i nadzorne komisije za organizovanje i koordinaciju polaganja ispita za naprednu licencu;
- organizuje informativne sesije i obuke sa sastavljačima fondova pitanja, sastavljačima testova, ocenjivačima testova kao i odgovornima za administriranje ispita;
- izrađuje propisane formate zapisnika u vezi ispit za naprednu licencu;
- određuje sredi u kojima će se održavati ispiti za naprednu licencu;
- utvrđuje broj kandidata na ispitu prema odgovarajućim sredinama;
- utvrđuje kriterijume za bodovanje poenima zahteva testa i njegovih delova;
- prati proces organizovanje ispita;
- izrađuje konačnu bazu podataka za sve kandidate u procesu ispita za naprednu licencu;
- izrađuje izveštaj o napretku procesa ispita za naprednu licencu;
- u koordinaciji sa Inspekcijom za obrazovanje i ODO, preduzima mere za poboljšanje stanja u oblasti nastave;

Nadležnosti Inspektorata za obrazovanje:

Inspektorat za obrazovanje obavlja zadatke kao u nastavku.

- obezbeđuje da se vrednovanje performanse nastavnika vrše u skladu sa zakonom;
- prikuplja podatke iz svih komponenti sistema vrednovanje performanse;
- proverava i prati tačnost prijave koje su podneli kandidati za proces INL, obezbeđujući da su kandidati prošli interne procedure procene za licencu za karijeru i da ispunjavaju druge uslove za prijavu za ulazak u proces INL;

- Planira tehničke i profesionalne aspekte za eksterno vrednovanje za naprednu licencu
- po potrebi angažuje spoljne stručnjake i evaluatore da podrže proces ocenjivanje performanse nastavnika za naprednu licencu;
- organizuje informativne sesije i obuke sa timovima za evaluaciju nastavnika za naprednu licencu;
- vrši eksterno vrednovanje nastavnika za naprednu licencu
- priprema izveštaj o eksternim vrednovanjima za naprednu licencu i integriše u bazu podataka sistema licenciranje;
- predlaže oduzimanje licence, obnavljanje ili unapređenje nastavnika;
 - daje neophodne preporuke za kontinuirani profesionalni razvoj nastavnika u skladu sa sistemom vrednovanja performanse nastavnika i zahtevima za naprednu licencu;
 - Priprema godišnji izveštaj o procesu eksternog vrednovanja za naprednu licencu.

Nadležnosti ODO-a:

ODO u svakoj opštini obavlja sledeće poslove:

- Podržava direktore škola u pripremi procesa interne evaluacije performanse nastavnika, kao prvi koraka za obezbeđivanje mogućnosti za nastavnike da se prijave za ispit za naprednu licencu;
- daje informacije o paketu na nivou opštine za paket ocenjivanja za naprednu licencu;
- informiše kandidate na opštinskom nivou o procedurama i pravilima procesa prijave za INL;
- obavlja poslove definisane za ODO u sistemu licenciranja – bazi podataka prema zahtevima modula za naprednu licencu;
- upravlja budžetom koji vlada izdvaja za licenciranje nastavnika;
- obezbeđuje uključivanje u platni spisak svih nastavnika koji su dobili naprednu licencu, prema odgovarajućim kodeksima;
- u saradnji sa opštinskim timom analizira rezultate vrednovanja performanse nastavnika na nivou opštine;
- sastavlja opštinski plan za profesionalni razvoj nastavnika na osnovu preporuka iz izveštaja za interno i eksterno vrednovanje performanse nastavnika.

Nadležnosti direktora škole:

Direktor/direktorica u svakoj školi obavlja sledeće dužnosti:

- Planira i realizuje procesa interne evaluacije performanse nastavnika, kao prvi koraka za obezbeđivanje mogućnosti za nastavnike da se prijave za ispit za naprednu licencu;
- daje informacije na nivou škole o paketu ocenjivanja za naprednu licencu, procedure i pravila procesa prijave za INL;
- obavlja poslove definisane za školu u sistemu licenciranja – bazi podataka prema zahtevima modula za naprednu licencu;

- Podržava nastavnika i nudi preporuke u izradi plana za poboljšanje prema preporukama iz internog i eksternog vrednovanja performanse nastavnika;
- upravlja budžetom koji vlada izdvaja za licenciranje nastavnika;
- sprovodi sve procedure definisane za školu za ubacivanje na platnom spisku svih nastavnika koji su dobili naprednu licencu za nastavu;
- u saradnji sa opštinskim timom sa osnovom u školi, analizira rezultate vrednovanja performanse nastavnika na nivou opštine;
- unapređuje plan profesionalnog razvoja nastavnika sa osnovom u školi na osnovu rezultata VPN-a i eksterne evaluacije za naprednu licencu;

Nadležnosti nastavnika:

Nastavnik kandidat za sticanje naprednu licencu obavljaju sledeće poslove:

- Obavlja profesiju nastavnika prema standardima performanse za nastavnika;
- Poštuje sva važeća zakonske procedure za ocenjivanje performanse nastavnika, uključujući one koje se odnose na ispite i eksternu evaluaciju za sticanje napredne licence;
- Priprema lični profesionalni dosije kojim se dokazuje obavljanje časova PRN (najmanje 200 za naprednu licencu, od toga 50 % iz napredne programe i 50 % iz aktivnosti PRNOŠ), kao i dostavlja dokaz o radnim i ličnim profesionalnim dostignućima od dana sticanje tekuće licence za karijeru;
- Priprema i realizuje nastavni/e časove prema kalendaru koji odredi IO
- Poštuje sva pravila utvrđena za dan polaganja ispita za naprednu licencu i odgovornosti prema eksternoj evaluaciji koju sprovodi IO, uključujući sledeća pravila:
 - da ima identifikacioni dokument (lična karta ili pasoš);
 - da bude prisutan najmanje 30 minuta pre početka ispita;
 - da tokom ispita da ne nosi ili koristi mobilni telefon i druga sredstva komunikacije, jer to predstavlja kriterijum diskvalifikacije;
 - da ne puši i ne konzumira hranu u prostorijama u kojima se održa ispit;
 - da ne komuniciraju međusobno tokom ispita; i
 - sva druga pravila koja su predstavljena u ispitnom centru;
 - sva pravila definisana IO za eksterno vrednovanje – posmatranje časa i prezentaciju ličnog stručnog dosijea
- U saradnji sa direktorom škole sastavlja plan za kontinuirano profesionalno usavršavanje

4. Priprema i organizovanje polaganja ispita za naprednu licencu

MONTI svake godine organizuje kvalifikacioni ispit za naprednu licencu. Ispit za naprednu licencu organizuje se u skladu sa Administrativnim uputstvima (AU 14/2023 i AU 15/2023) i drugim zakonskim propisima koji se odnose na proces VPN za naprednu licencu.

Čitavi proces ispita za naprednu licencu je organizovan uzimajući u obzir sledeće aspekte:

- Orijetacione progrme za organizovanje ispit za naprednu licencu
- Test ispita za naprednu licencu
- Praćenje ispita za naprednu licencu
- Ambijenti ispita za naprednu licencu
- Pravila ispita za naprednu licencu
- Ocenjivanje ispita za naprednu licencu

4.1. Orijetacione progrme za organizovanje ispit za naprednu licencu naprednu licencu

Orijetacione programe za organizaciju ispita za naprednu licencu izrađuje MONTI, stručni timovi organizovani po oblastima programa. Orijetacioni programi usmeravaju razvoj nastavnika za što efikasniju nastavnu praksu, da bi postigli visoke standarde u radu i ponašanju u vezi sa očekivanjima naprednih nastavnika, kao i organizovanje ispita za naprednu licencu.

U cilju pomoći svim nastavnicima i drugim akterima uključenim u proces ispit za naprednu licencu, orijetacioni programi se objavljuju na zvaničnom sajtu MONTI, ažuriraju se iz godine u godinu prema potrebama i praksi realizacije ispita za naprednu licencu.

Izrada orijetacionih programa za organizovanje ispita za naprednu licencu zasniva se na svim kurikulumima-nastavne programe za koje su nastavnici osposobljeni i predaju u periodu organizovanja ispita.

Nastavnici nižih i viših srednjih škola koji predaju više od jednog predmeta biće podvrgnuti procesu za ispit napredne licence za predmet iz kojeg održavaju najviše nastavne časove tokom godine u kojoj se ispit održava.

Za 2024. godinu razvijena su tri programa orijetacije za profesionalni razvoj nastavnika odobrena od strane MONTI za nastavnike u sistemu preduniverzitetskog obrazovanja, za koje se ove godine organizuje ispit za naprednu licencu:

- Orijetacioni program za sticanje napredne licence za **Nastavnici osnovnog obrazovanja;**
- Orijetacioni program za sticanje napredne licence za nastavu - **Nastavnik predmeta “Albanski jezik”** nižeg srednjeg obrazovanja i višeg srednjeg obrazovanja; i
- Orijetacioni program za sticanje napredne licence za nastavu - **Nastavnik predmeta „Matematika”** nižeg srednjeg obrazovanja i višeg srednjeg obrazovanja;

4.2. Test ispita za naprednu licencu

Test za ispot napredne licence je specifičan, po kvalifikaciji, za oblast univerzitetskog programa za koji su nastavnici kvalifikovani. Na godišnjem nivou, MONTI će organizovati ispit za naprednu licencu i pripremiće testove prema programima. Za 2024. pripremljeni su sledeći testovi:

- Test za nastavnike osnovnog obrazovanja;
- Test iz predmeta albanski jezik za NSO i VSO; i
- Test za predmet Matematika za NSO i VSO

Testove sastavljaju grupe koje je formirao MONTI, a koje se sastoje od stručnjaka za opšte aspekte ispita za naprednu licencu i stručnjaka koji pokrivaju aspekte predmetnih programa, aspekte pedagogije, metodologije i naučnog sadržaja predmeta za koje se sastavljaju testovi za ispit napredne licence.

To će biti test za ispit napredne licence za program (npr. Test za učitelje osnovnog obrazovanja), koji se sastoji iz dva dela:

- **Prvi deo** sadrži zvanična dokumenta koja se odnose na aktivnosti nastavnika, relevantne predmetne programe, metodologiju nastave - učenja uopšte i relevantnog predmeta, inkluzivnost, etiku, ponašanje nastavnika, kao i aspekte pravopisa albanskog jezika.
- **Drugi deo** obuhvata naučni sadržaj predmeta prema odgovarajućem ispitnom programu za naprednu licencu.

Detalji o oblastima profesionalnog razvoja za koje se sastavljaju zahtevi/pitanja, % i broj poena testa za svaku oblast, kao i minimum bodova na ispitu, prikazani su u 3,1 ovog Vodiča.

4.3. Praćenje ispita za naprednu licencu

Kao što je gore opisano, format ispita će biti test papir-olovka, a rezultati će biti pripremljeni pomoću optičkog čitača. Za proces administriranja ispita, MONTI se stara da angažuje administratora i lice odgovorno za administriranje ispita, koji se biraju iz redova nastavnih radnika utvrđenih mehanizmima MONTI-a koji su nadležni za organizovanje ovog ispita.

Lice odgovorno za sprovođenje ispita stara se da zajedno sa ostalim administratorima da organizuje ispravan ispitni proces i stvori uslove za samostalan rad svih kandidata, kao i da postupa na osnovu posebnih pravila koje utvrđuje MONTI za administraciju ispita za NL, uključujući izveštaj o napretku ovog procesa u ispitnom centru.

Svaki administrator ispita se ponaša na isti način u prostoriji za testiranje. On/ona vodi računa o pravilnom odvijanju ispita, na vreme prihvata i predaje sav materijal u vezi sa radovima kandidata, poštuje raspored ispita, obezbeđuje samostalan rad svih kandidata, poštuje sva specifična pravila utvrđena od strane MONTI za određivanje testa u odgovarajućoj sali, kao i sastavlja i dostavlja izveštaj ili zapisnik o održavanju ispita u sali u kojoj se administrirao ispit.

4.4. Ambijent ispita za naprednu licencu

Ispit se organizuje i administrira na jednom mestu i u isto vreme za sve kandidate. O tome se kandidati unapred obaveštavaju. Da bi se obezbedilo povoljan ambijent za organizovanje ispita, odgovorni za organizovanje ispita moraju da obezbede da se u relevantnom centru ne organizuje nikakva druga aktivnost do okončanja ispitnog procesa.

Takođe, odgovorni za organizovanje ispita u centru/sredinama određenim za polaganje, moraju voditi računa da ispune sve standarde koje je odredio MONTI za broj kandidata u jednoj prostoriji, distanca između kandidata, prisustvo ovlašćenih lica, itd.

4.5. Pravila ispita za naprednu licencu

Svaki ispit, uključujući i ispit za naprednu licencu, ima svoja pravila koja moraju da poštuju institucije koje imaju ulogu u organizovanju ispita, administratori, kandidati koji učestvuju na ispitu, ali i druga lica koja imaju ulogu u organizovanju ispita dan organizovanje ispita.

Prva pravila koja se moraju primeniti odnose se na sastavljače testova za čuvanje tajnosti testova, da ocenjivači testova budu korektni i objektivni i nepristrasni tokom ocenjivanja testova, zatim na sekrecije testova pomoću bar kodova koje je uspostavila komisija po nalogu MONTI.

Pravila za administratore odnose se na primenu uputstva i pravila utvrđenih za proces organizovanja ispita za naprednu licencu. Administratorima u sali u kojoj se smeste kandidati za polaganje ispita, u prvom redu, treba zabraniti:

- da daju kopije ili dozvoliti da se kopira;
- da ima mobilni telefon tokom ispita;
- da se udalji iz ispitnog okruženja ostavljajući kandidate bez jednog zamenika;
- da komunicira sa kandidatom o sadržaju testa;
- da prelistava ili da vri beleške o ispitnom materijalu, kako tokom ispita, tako i nakon njega.

A što se tiče kandidata, postoje neka osnovna pravila koja se moraju poštovati. Ako se ne poštuju, kandidati mogu biti diskvalifikovani ili da ime se oduzmu bodovi sa ispita za naprednu licencu. Kandidatu se ne sme dozvoliti da:

- prima ili daje informacije ili kopije od drugog kandidata;
- da komunicirati sa drugim kandidatom;
- da komentariše sadržaj ili rešenje testa u vreme održavanja ispita;
- da nositi mobilni telefon ili druga sredstva komunikacije i informacione tehnologije;
- da popuni test olovkom;
- da na ispitnom listu upiše neke druge napomene osim onih koje test zahteva;
- da kod sebe ima i druge materijale kao što su: knjige, sveske, beli listovi i sl.;
- da promeni mesto koje mu je određeno;
- da ne preda test administratoru.

4.6. Ocenjivanje ispita za naprednu licencu

Rezultati ispita za naprednu licencu pripremaju se sa optičkim čitačem, u prostorijama u koje odredi MONTI, od strane komisije za ocenjivanje testa. Rezultati se pripremaju na osnovu ključa zahteva/pitanja koje su pripremili sastavljači testova i na osnovu liste zahteva/pitanja odabranih iz banke pitanja za relevantni program ocenjivanja (osnovno obrazovanje, albanski jezik, matematika).

I pored toga što se rezultati ispita za naprednu licencu pripremaju pomoću optičkog čitača, MOSTI treba da se pobrine da formira komisiju za razmatranje testova za koje se sumnja da su kopirali i razmatranje žalbe kandidata za izvršeno ocenjivanje. Komisija mora ispitati svaki pokrenut slučaj i potpisati odgovarajući zapisnik.

5. Priprema i organizovanje eksternog ocenjivanja performanse nastavnika za naprednu licencu

Proces eksternog ocenjivanja performanse nastavnika sprovodi Inspektorat za obrazovanje (IO). Ocenjivanje od strane IO, ocenjivanje za naprednu licencu se vrši nakon završetka kvalifikacionog ispita za ovu licencu i obuhvata samo nastavnike koji su uspešno završili kvalifikacioni ispit.

Za ovaj proces ocenjivanje, IO prvo pregledava listu nastavnika koji su uspešno završili kvalifikacioni ispit za naprednu licencu, analizira oblasti kvalifikacija nastavnika i kapacitete inspektorata da pokrije sve nastavnike koji će biti ocenjivani, kao i mogućnosti angažovanja saradnika/stručnjaka za ovaj proces ocenjivanja. Na osnovu ove analize, IO sačinjava akcioni plan za VPN, svi oni koji ispunjavaju uslove za eksterno ocenjivanje za sticanje napredne licence u nastavi.

U sledećem koraku, IO u koordinaciji sa nastavnicima koji će biti ocenjivani i sa direktorima njihovih škola, razvija sve neophodne pripreme kako bi se obezbedilo da se ocenjivanje sprovede sa profesionalizmom, sveobuhvatnim pristupom i sa visoku efikasnost. Pripreme i organizovanje za ovaj proces uključuje neke od sledećih radnji:

- Inspektorat za obrazovanje obaveštava direktora škole o dinamičkom orijentacionom planu za VPN nastavnika/ca škole koji će biti uključen u ocenjivanje koje organizuje IO za naprednu licencu;
- Inspektorat za obrazovanje stupa u kontakt sa nastavnikom kako bi razgovarali o celom procesu i radi obezbeđivanja svih relevantnih dokumenata i formulara za ocenjivanje protokola posmatranja u učionici i stručnog portfolija sa planiranjem i pisanom pripremom nastavne jedinice;
- Inspektorat za obrazovanje i nastavnik dogovaraju vremenski rok za popunjavanje stručnog portfolija – dokumenata za planiranje i pismenu pripremu nastavne jedinice i za ocenjivanje nastavne jedinice.

Kao što smo opisali u drugom delu ovog vodiča, procena Inspektorata za obrazovanje (IA) za naprednu licencu uključuje procenu profesionalnog portfelja i ocenu jedinice ili lekcije. Obe ove komponente ocenjivanja zahtevaju odgovarajuću pripremu, tako da će sledeći odeljak pružiti smernice za pomoć nastavnicima kandidatima za naprednu licencu i ocenjivačima iz Inspektorata za obrazovanje.

Uputstvo za komponentu pripreme profesionalnog portfolija sa planiranjem i pisanom pripremom

Komponenta planiranja i pisanja VPN-a je skup od tri do pet uzastopnih lekcija koje imaju za cilj razvoj određenog koncepta ili povezanih konceptata. Svrha Planiranja i pismene pripreme je da se predstavi kontekst časa koji će nadgledati pedagoški inspektor. U ovoj komponenti tražiće se da dostavite tri detaljna nastavna plana: jedan za lekciju koja se održava dan pre vašeg zakazanog nadgledanja, jedan za dan vašeg nadgledanja i jedan za dan nakon nadgledanja. Biće vam postavljena neka pitanja o konceptima koje predajete i o tome kako razvijate i procenjujete razumevanje ovih konceptata od strane vaših učenika. Vaš podnesak za planiranje i pisanu pripremu imaće tri rezultata opisana u nastavku.

Struktura od Planiranje i priprema u pisanoj formi

Planiranje i pisana priprema za ocenjivanje performanse nastavnika zahteva od kandidata da podnese rezime dokaza i rezultata iz nastavne prakse, strukturisan u tri proizvoda.

	Traženi produkt	Poeni ocenjivanja po proizvodima
Planiranje i pismena priprema	Proizvod 1 Detaljni planovi od tri do pet nastavnih jedinica	poeni
	Proizvod 2 Ocenjivanje razumevanja učenika	3 poena;
	Proizvod 3 Refleksija o vašoj nastavnoj praksi	3 poena;
Ukupno poeni		12,5 poena;

Produkt 1 *Detaljni planovi od tri do pet nastavnih jedinica uzastopnih u okviru nastavne teme.* Ovaj proizvod zahteva detaljan opis niza od tri do sedam uzastopnih jedinica koje imaju za cilj razvijanje koncept iz Osnovnog kurikulumu ili tako jedne nastavna teme iz predmetnog plana i programa koje vi planirate da uradite tokom procene od strane inspektora.

Produkt 2 *Ocenjivanje razumevanja učenika.* Ovaj proizvod zahteva da priložite instrument koji će se koristiti za procenu razumevanja učenika o konceptima učenja u proizvodu 1. Vi takođe ćete priložiti aktuelni rad učenika koji će dokazati učenje tokom ovi nastavnih jedinica.

Produkt 3 *Refleksija o svom predavanju.* Ovaj proizvod traži od vas da kritički odrazite o uspehu vašeg predavanja u razredima od trećeg do sedam lekcije, uključujući ono što je prošlo dobro i šta bi trebalo promeniti da bi se poboljšalo učenje učenika.

Povezivanje proizvoda planiranja i primena priprema sa standardima za nastavnika

Svaki proizvod za planiranje i pismenu pripremu je dizajniran tako da bude usklađen sa standardima za nastavnika i specifičnim indikatorima definisanim u dokumentu. *Strateški okvir za razvoj nastavnika na Kosovu*. i Važno je razumeti ovaj odnos jer će svaki proizvod biti ocenjen u skladu sa standardima opisanim u sledećem odeljku.

Proizvod 1 - Detaljni planovi za tri do pet uzastopnih nastavnih jedinica koje podučavaju jedinstven koncept ili niz koncepata - u skladu sa:

- Standard 12.1 Razume fizički, društveni i intelektualni razvoj učenika i promoviše celoživotno učenje.
- Standard 13.1 Poznaje sadržaj nastavne oblasti u Osnovnom kurikulumu.
- Standard 14.2 Koristi različite nastavne strategije da motiviše učenike i podstakne razmišljanje višeg nivoa.
- Standard 14.3 Bira i koristi odgovarajuća sredstva i izrađuje nastavne materijale za teme za koje ne postoji literatura.
- Standard 14.4 Korišćenje adekvatne tehnologije na bezbedan i odgovoran način.
- Standard 15.1 Sprovodi stalnu procenu napretka učenika, pruža informacije na stalnoj osnovi i planira dodatnu podršku za poboljšanje postignuća učenika.

Produkt 2 - Ocenjivanje razumevanja učenika - u skladu sa.

- Standard 15.1 Sprovodi stalnu procenu napretka učenika, pruža informacije na stalnoj osnovi i planira dodatnu podršku za poboljšanje postignuća učenika.

Proizvod 3 - Refleksija o nastavnoj praksi - usklađuje se sa:

- Standard 16.4 Prilagođava i poboljšava nastavnu praksu kroz učenje i refleksiju

Procedura za planiranje i pismena priprema

Planiranje i pismena priprema je komponenta eksternog vrednovanja VPN-a. Proces eksternog vrednovanje VPN predstavljen u nastavku:

- Inspektorat za obrazovanje stupa u kontakt sa nastavnikom kako bi razgovarali o celom procesu i radi obezbeđivanja svih relevantnih dokumenata, formulara za ocenjivanje tokom praćenje u učionici i i Planiranje i pismena priprema.
- Inspektor i nastavnik se dogovaraju o vremenskom roku za kompletiranje dokumenata za Planiranje i pismenu pripremu.
- Nastavnik će raditi na izradi nacrtu za Planiranje i pismenu pripremu.
- Sastanak za praćenje u učionici će se održati kada nastavnik završi nacrt Plana i pismenu pripremu, i zajedno sa inspektorom će se dogovoriti koja nastavna jedinica će se pratiti. Nastavna jedinica za praćenje može se menjati samo uz prethodni dogovor sa inspektorom.

- Nastavnik će detaljno popuniti Planiranje i pismenu pripremu, popunjavajući sve informacije u odgovarajućim obrascima za proizvod 1.
- Nastavnik će realizovati druge nastavne jedinice prema planu i voditi detaljnu evidenciju o svim nastavnim jedinicama, zadacima i ocenjivanju.
- Inspektor će doći da posmatra određeni čas, *prema Protokolu posmatranja u učionici (PPU), obrazac u prilogu.*
- Nakon realizacije planiranih nastavnih jedinica nastavnik popunjava obrasce za Proizvode 2 i 3:
 - Analiza ocenjivanja urađena zajedno sa tri primera praktičnog rada učenika kao što je opisano u Proizvod 2.
 - Refleksija o implementaciji nastavnih jedinica, kao što je opisano u Produkt 3.
- Svi popunjeni obrasci i prateća dokumenta/dokazi se šalju inspektoru u roku od nedelju dana od realizacije nastavnih jedinica.
- Inspektor razmatra obrasce i ocenjuje ih bodovima prema rubrici i datim odgovorima.
- Inspektor obaveštava nastavnika i direktora škole u roku od nedelju dana o rezultatima ocenjivanja.
- Ako nastavnik dobije ocenu od najmanje 24 boda na eksternom ocenjivanju koje sprovodi IO, stiče naprednu licencu za nastavnika.
- Rešenje inspektora na osnovu izveštaja i konačni rezultat eksternog ocenjivanja zajedno sa rezultatima kvalifikacionog ispita za naprednu licencu dostavljaju se MONZI i evidentiraju se u bazi podataka o licencama.

Nastavnik nezadovoljan eksternim vrednovanjem koje je sprovela Inspekcija za obrazovanje može se žaliti na odluku Zlatnom panelu. Odluka Zlatnog panel je konačna

Dodatna uputstva i orijentacije u vezi zahteve planiranja i pismena priprema

Konačna predaja od strane nastavnika Planiranja i pismene pripreme biće obavljena nakon što se svi časovi održe i nastavnika bude nadgledan od inspektora. Ako podnesak na bilo koji način nije kompletan, inspektor vam ga može vratiti jednom da ga dopunite. Ako se ponovo dobije kao nepotpun, smatraće se dostavljenim.

Da bi se garantovao ispravan ishod Planiranja i pisane pripreme, svaki podneti proizvod mora da ispunjava sledeće uslove:

- Svi proizvodi moraju se odnositi na isti razred učenika.
- Morate razviti Planiranje i pisanu pripremu oko određene oblasti sadržaja. Dakle, ako predajete više od jednog predmeta, onda bi trebalo da izaberete predmet sa najviše nastavnih časova tokom nedelje.
- Molimo vas da pratite strukturu i redosled kojim se traže informacije.
- Odradite sve proizvode koristeći priložene listove za odgovore. Popunite ih na računaru i odštamajte.
- Popunite listove za odgovore koristeći redove sa razmakom od 1 i na formatu papira A4. Možete da koristite više od jedne stranice da opišete svoje aktivnosti učenja. Molimo da obezbedite najviše dve stranice za svaku lekciju.
- Napišite svoje ime i broj vašeg ID na svakom listu za odgovore koji pošaljete.

- Pošaljite samo tražene informacije. Sve dodatne informacije koje pošaljete neće se uzeti u obzir tokom ocenjivanja. Dokumente koje dostavite neće vam biti vraćena. Stoga, obavezno čuvajte kopije svih podnetih materijala.
- Pre slanja, proverite da li ste razvili i uključili sve potrebne proizvode.

Produkt 1 Tri do pet detaljnih planova nastavnih časova uzastopnih

Ovaj proizvod ima za cilj da proceni vašu sposobnost da planirate i implementirate tri do pet nastavnih jedinica koje se bave karakteristikama i potrebama učenika u učionici, demonstriraju koherentan redosled učenja, koristi odgovarajuće materijale u skladu sa ciljevima učenja i procenjuju na adekvatan način učenje učenika.

Proizvod planova nastanih jedinica treba da odražava osnovne standarde za nastavnike opisane gore.

Kako postupiti u pripremi planova u vezi sa zahtevima proizvoda 1?

1. Izaberite jedan ili više rezultate učenja vezano za kompetencije definisane Osnovnim kurikulumom.
2. Odredite jednu ili više specifične koncepte i rezultate učenja koji odgovaraju rezultatima učenja koji ste izabrali u prethodnom koraku u vašoj oblasti kurikuluma.
3. Pokažite učenicima relevantno prethodno učenje, koje će im omogućiti da razumeju i nauče nove koncepte koje planirate da predajete.
4. Na osnovu ovih koncepte i rezultate učenja, planirajte 3 do 5 uzastopnih nastavnih jedinica kako biste se bavili ovim rezultatima. Razvijte detaljno jednu šemu o vašim planovima i dostavite ih inspektoru. On ili ona će ugovoriti sastanak za praćenje jedne od ovih lekcija kako bi ispunili komponentu Protokola za praćenje u učionici VPN-a.
5. Uključite u svoj plan sve procedure ocenjivanja koje ćete koristiti da odredite uspeh u učenju učenika. Od vas će se tražiti da jedan od njih detaljno predstavite u proizvodu 2, jednom nastavne jedinice i da su ocenjeni učenici.

** Napomena: Ocenjivanje se može uraditi nakon više od tri odslušane lekcije, jer razvoj nekih koncepata zahteva više vremena. Međutim, vaša procena se može vršiti kontinuirano kad god je potrebno da ocenjujete učenike tokom ovih časova.*

6. Nakon što se realizuje nastavna jedinica, a čas je posmatran od strane inspektora, vi ćete popuniti i dostaviti sve informacije potrebne za održani nastavni čas.

Produkt 1 Nastavna jedinica 1

Ime		Region	
Škola:		Razred:	
Datum održavanje:		Oblasti kurikuluma	
Rezultati učenja (Ove bi trebalo uzeti iz osnovni kurikulum)			

Npr.

Komunikacija i izražavanje: Čita prethodno nepročitani tekst.

ili

Kompetencije učenja Identifikuje zajedničke osobine živih bića

Koncepti, vještine i razumevanja koje će učenici steći iz nastavne jedinice

Napišite **jedan ili više** specifične **rezultate** učenja namenjenog iz nastavne jedinice, uključujući koncepte, vještine i sposobnosti koje će učenici steći kao rezultat nastave. Pokažite kako će doprineti aktivnosti njihovom učenju. Oni treba da proiziđu direktno iz plana i programa za relevantni predmet. Na primer:

Jezik i komunikacija – Tumači književne tekstove

ILI

Matematika - Obavlja osnovne matematičke operacije sa brojevima do sedam cifara i razume cele brojeve i negativne razlomke I radi, rešenja i sprovodi strategije rešavanja problema.

Relevantno prethodno učenje

Koja prethodna znanja ili vještine učenika će pomoći da da bolje razumeju ovu nastavnu jedinicu?

Opis aktivnosti i resursi učenja

1. Navedite i opišite svaku od aktivnosti realizovanih tokom nastavne jedinice.
2. Identifikujte aktivnosti ocenjivanja (ako ih ima).
3. U svoj opis uključite sadržaj, vještine i sposobnosti razvijene u svakoj aktivnosti, korišćene resurse za učenje, i način na koji ste pratili rad učenika.

Napomena: Ovu stranicu treba koristiti tri do pet puta, u zavisnosti od broj planiranih nastavnih jedinica, tako da za svaku nastavna jedinica postoji najmanje jedan list.

Produkt 2: Ocenjivanje razumevanja učenika

Ocenjivanje je srž svake nastavne jedinice jer pruža važne informacije nastavniku. Kroz različite metode ocenjivanja, nastavnik zna nivo postignuća svakog učenika i koje nastavne prakse treba ojačati ili modifikovati da bi se obezbedilo postignuće. Ocenjivanje daje suštinski doprinos za izradu budućih nastavnih jedinica. Zbog važnosti ovog procesa, takođe je važno razmisliti šta i kako ocenjivati.

Ovaj proizvod će pokazati vašu sposobnost da uradite različite procedure odgovarajućeg ocenjivanja za vaše učenike u skladu sa vašim ciljevima učenja. Takođe će pokazati vašu sposobnost za izradu smernice za ocenjivanje tako što ćete jasno definisati odgovore ili performansu kojom će se smatrati tačnim.

Za pripremu proizvoda 2, pogledajte kako ispunjavate standard 5.1: *Sprovodi kontinuirani procenu napretka učenika, pruža informacije na stalnoj osnovi i planira dodatnu podršku za poboljšanje postignuća učenika.*

Smernice za razvoj proizvoda 2

Proizvod 2 ima tri dela. Obavezno uključite sva tri dela kada pripremate svoje listove za odgovore. Popunite sve tražene informacije na listovima za odgovore.

1. Na priloženim listovima opišite sve sprovedene procedure ocenjivanja kroz celinu jedinicu koja sadrži tri do pet lekcija koje predajete.
2. Izaberite **jednu** od procedura ocenjivanje koje ste administrirali u ovoj jedinici. (Pogledajte ‘a’ u nastavak). Ova procedura ocenjivanja trebalo je da obuhvati sve učenike u vašem odeljenju.
3. Uključite uputstva za ocenjivanje koja ste koristili za ovo ocenjivanje. (Pogledajte ‘b’ u nastavak).
4. Obezbedite kopije odgovora učenika kao što je opisano u ‘c’ u nastavak.

Tri dela 2 proizvoda

- a) **Ocenjivanje** - Molimo pročitajte sva uputstva u nastavku i izaberite ona koja odgovaraju proceduri ocenjivanja ili instrumentu koji ste izabrali.
1. Ako ste koristili pismeni test ili pismeni zadatak, dostavite kopiju instrumenta za ocenjivanje upravo tako kako je dato učenicima.
 2. Ako ocenjujete neku performansu, prezentaciju ili proizvod, na primer muzičku ili umetničku performansu, usmenu prezentaciju, debatu, izveštaj, esej ili projekat, napišite detaljan opis zadatka ocenjivanja.

** Napomena: uključite sva uputstva data učenicima, bilo pisana ili usmena.*

- b) **Smernica za ocenjivanje**

Prikažite kopiju smernica za ocenjivanje koje ste koristili da biste ocenili performansu svojih učenika.

1. Ako ste koristili pismeni test ili pismeni zadatak, pošaljite kopiju sa tačnim odgovorima:

- Za pitanja sa višestrukim odgovorima, označite tačnu opciju.
 - Za otvorena pitanja navedite glavne ideje ili koncepte koje ste smatrali da ih označili kao tačne odgovore.
2. Ako ocenjujete neku performansu, izvršenje ili proizvod, na primer muzičku ili umetničku performansu, usmenu prezentaciju, debatu, izveštaj, esej ili projekat, između ostalog:
- Predstavite smernice za ocenjivanje, rubriku ili kontrolnu listu koju ste koristili za ocenjivanje performanse učenika. Ovaj vodič ili kontrolna lista treba da uključi sve aspekte ili kriterijume koji se ocenjuju. Uključite opis očekivane performanse ili performanse koja se smatra ispravnim.

c) **Odgovori ili proizvodi učenika**

Uključite u svoj paket:

1. odgovor učenika koji je pokazao da je dobro razumeo koncept koji ste predavali na času.
2. Odgovor ili proizvod učenika koji je pokazao delimično razumevanje koncepta.
3. odgovor učenika koji nije ispunio očekivanja ocenjivanja.

U slučaju performanse, uključite po jedan opis performanse učinka koji odgovara *za svake* iz tri gore navedene kategorije.

Ako nema učenika ni u jednoj od ovih kategorija, molimo vas objasnite zbog čega se desila takva stvar.

Produkt 2: Ocenjivanje razumevanja učenika

Ime:	Datum ocenjivanje:
Vrsta ocenjivanja	<i>Navedite da li je ocenjivanje kontinuirano ili konačno, da li je individualni ili radna dužnost, i da li je to bila pismena, usmena prezentacija.</i>
Svrha ili ciljevi procene:	<i>Napišite svrhu ili svrhe koje treba ocenjivati instrumentom ili aktivnošću za ocenjivanje. Šta se očekivalo da kažete o učenju učenika?</i>

Forma ocenjivanja: *Molimo priložite kopiju zadatka ili ga detaljno opišite, uključujući sva uputstva data učenicima.*

Vodič za ocenjivanje: *Priložite ili napišite u prostor ispod lista za odgovore, rubrike ili skupa uputstava da biste utvrdili kako je učenik pokazao učenje.*

Primeri odgovore učenika: *Uz ocenu priložite najmanje 3 odgovora učenika za ocenjivanje ili zadatke. Uključite:*

- 1. odgovor učenika koji je pokazao da je dobro razumeo koncept koji ste predavali na času.*
- 2. odgovor ili proizvod učenika koji je pokazao delimično razumevanje koncepta.*
- 3. odgovor učenika koji nije ispunio očekivanja ocenjivanja.*

** Obavezno identifikujte koji od gornjih primera ilustruju rad svakog učenika.*

Produkt 3: Refleksija o vašoj nastavnoj praksi

Kapacitet nastavnika da kritički odraze o svojoj praksi je neophodno za njihov profesionalni razvoj. Ova sposobnost omogućava nastavnicima da donose adekvatne pedagoške odluke, da predvide poteškoće, utvrđuju aspekte svog rada i unapređuju učinak svojih učenika, osmišljavaju odgovarajuće korektivne aktivnosti itd. Refleksija omogućava nastavnicima da izvuku korist iz svog iskustva i uče iz svojih uspešnih odluka, kao i svojih grešaka.

Ovaj proizvod je poziv nastavniku da izvrši refleksiju o primeni nastavnih planova. Refleksija će omogućiti ocenjivaču da proceni sposobnost nastavnika da kritički posmatra i analizira sopstvenu praksu, kao i da predloži buduće aktivnosti u cilju promovisanja obrazovnih postignuća svojih učenika.

Ključni pokazatelj strateškog okvira za proizvod 3

Refleksija o nastavnoj praksi je ključni deo profesionalnog unapređenja i razvoja. Dakle, ova komponenta podleže prema svim pokazateljima **Standard 6: Angažuje se u kontinuirani profesionalni razvoj**

6.1 Identifikuje i planira potrebe za profesionalnim učenjem

6.2 Koristi nove stručne lekcije da poboljša nastavne prakse

6.3 Angažuje se sa kolegama na poboljšanju nastavne prakse

*Napomena: Proizvod 3 je najbliži povezan sa **Standardom i pokazateljem 6.4:***

6.4 Prilagođava i poboljšava nastavne prakse kroz učenje i refleksiju.

Smernice za razvoj proizvoda 3

Odgovorite na sledeća pitanja koristeći najviše 5 odštampane stranice ili isprintane stranice samo na jednu stranu, i priložite te listove.

1. Pregledajte svoju nastavnu praksu kao što je prikazano u tri do pet nastavnih jedinica:

- a. Navedite jedan aspekt **vaše ukupne nastavne performanse** ono što mislite da je vaša najjača strana. Šta mislite kako to doprinosi učenju vaših učenika?
- b. Navedite jedan ili više aspekata vaše nastavne performanse koji bi se mogli poboljšati. Izaberite aspekt vaše performanse a ne bilo kakve poteškoće koje su predstavili vaši učenici.
- c. Navedite jednu ili više konkretnih radnji koje možete primeniti u toku ove godine da poboljšate ovaj aspekt. Navedite samo izvodljive radnje: resursi i vreme potrebno za korektivne radnje treba da budu u okviru vaših mogućnosti.
 - Opišite radnju koju predlažete da preduzmete.
 - Kako će doprineti u poboljšanju vaše nastave?
 - Koji su resursi potrebni?

2. Analiza procedure ocenjivanja

Uzmite u obzir procenu koju ste predstavili u proizvodu 2.

Referirajući direktno primeri radova učenika koje ste dostavili:

- Navedite ciljeve učenja koje su postigli vaši učenici.
- Navedite ciljeve koje su vaši učenici postigli malo ili nimalo.
- Na osnovu rezultata postignuća učenika, opišite nastavnu strategiju koju ste koristili i koja je dobro funkcionisala. Objasnite zašto mislite da je uspelo.
- Na osnovu rezultata postignuća učenika, kako možete prilagoditi svoju nastavu da biste poboljšali učenje učenika? Kao mislite da će to pomoći?

3. Kritička analiza posmatranog časa – refleksivna vežba

Kritička analiza nastavnog časa je veoma korisna refleksivna vežba. Razmotrite lekciju koju je posmatrao inspektor. Koristeći 7 Dimenzija Protokola za posmatranje u učionici, popunite donju tabelu i odgovorite na pitanja koja slede da biste opravdali ocene koje ste dodelili.

- Kako biste ocenili posmatrane lekcije? Koristite sledeću tabelu i zaokružite odgovarajući broj za svaku dimenziju (brojevi u polju odgovaraju poenima koje ćete dobiti na osnovu praćenje u učionici od strane inspektora):

DIMENZIJA	Nedovoljno	Zadovoljavajuće	Dobro	Odlično
1. Pozitivan ambijent u učionici	0.5	1	2	2.5
2. Manadžiranje vremena	0.5	1	2	2.5
3. Angažovanje svih učenika u aktivnostima učenja	0.5	1	2	2.5
4. Strukturiranje povoljnih situacija učenja	0.5	1	2	2.5
5. Razvijanje razumevanja učenika	0.5	1	2	2.5
6. Ocenjivanje razumevanje učenika	0.5	1	2	2.5
7. Razvoj autonomije	0.5	1	2	2.5

Koristeći opise za svaku dimenziju, obrazložite vaše odgovore na sledeća pitanja:

- Koji su bili najbolji aspekti vaših nastavnih strategija u ovoj lekciji? Koji dokaz iz lekcije vas navodi da date ovu tvrdnju?
- Koje dodatne ili alternativne strategije mogu poboljšati učenje učenika?

Dodatak instrumenta koje koristi Inspektorat za obrazovanje

Dodatak A: Format i kriterijumi za ocenjivanje portfolio – proizvoda Planiranje i pismena priprema

a	<p>Produkt 1 Planiranje nastavne jedinice: Povezivanje rezultate učenja Osnovnog kurikulumuma sa temom/ nastavnom jedinicom (1 poen)</p> <p>Utvrđivanje rezultata učenja prema sadržaju nastavne teme/tema (1 poen)</p> <p>Opis relevantnog prethodnog učenja (1 poen)</p> <p>Opis delatnosti/aktivnosti za realizaciju nastavne jedinice/a kompatibilnost sa ishodima učenja. (1.5 poen)</p> <p>Utvrđivanje i opis resursa koji se koriste za realizaciju nastavne jedinice/a (1 poen)</p> <p>Opis praćenja rada učenika u toku realizacije nastavne jedinice. (1 poen)</p>	0-6.5 poena.
b	<p>Produkt 2 Ocenjivanje razumevanja učenika Korišćenje instrumenta za ocenjivanje - pismeni test, pismeni zadatak ili drugi obrazac koji se podnosi za ocenjivanje učenika (1 poen)</p> <p>Smernice za ocenjivanje (1 poen)</p> <p>Odgovori ili proizvodi učenika (1 poen)</p>	0-3 poena.
c	<p>Produkt 3 Refleksija o vašoj nastavnoj praksi</p> <p>Analiza razmatranja lične nastavne prakse (1 poen)</p> <p>Analiza procedure ocenjivanja iz proizvoda 2 (1 poen)</p> <p>Kritička analiza posmatranog časa – refleksivna vežba (1 poen)</p>	0-3 poena.

Ocenjivanje portfolija

Datum

Dodatak B - Protokol za posmatranje u učionice (PPU)

Protokol za posmatranje učionice (PPU)

1. dimenzija: Pozitivna klima u učionici
2. dimenzija: Manadžiranje vremena
3. dimenzija: Angažovanje učenika u aktivnostima učenja
4. dimenzija: Strukturiranje razumljivih situacija za učenje
5. dimenzija: Razvijanje razumevanja učenika
6. dimenzija: Ocenjivanje razumevanja učenika
7. dimenzija: Razvoj autonomije

Podaci o nastavniku

Broj licence nastavnika _____

Ime	Prezime
-----	---------

Razred	Predmet
--------	---------

Iskustvo u nastavi (godine i meseci):

■	■
Godine	Meseca

Podaci o školi:

Region	Opština
--------	---------

Ime škole, mesto, adresa i kontakt (br. telefona ili e-mail)

1. dimenzija: Pozitivna klima u učionici

Nezadovoljavajuće	Zadovoljavajuće	Dobro	Odlično
<p>Nije ispunjen nijedan “zadovoljavajući” uslov.</p> <p>ILI</p> <p>Smetnje dominiraju učenju jer nastavnik neefikasno upravlja situacijom ili su efekti njegovih postupaka suviše kratkotrajni.</p> <p>ILI</p> <p>Nastavnik preduzima neodgovarajuće mere za održavanje discipline u učionici.</p> <p>ILI</p> <p>Nastavnik dozvoljava sarkazam ili neprikladne reči između učenika ili se tako ponaša sa njima.</p>	<p>Tokom većeg dela nastave moguće je pratiti:</p> <p>Ispunjavanje normi ponašanja kako bi učenje teklo nesmetano.</p> <p>Nastavnik i učenici pokazuju poštovanje jedni prema drugima.</p>	<p>Tokom čitave nastave moguće je pratiti:</p> <p>Ispunjavanje normi ponašanja kako bi učenje teklo nesmetano.</p> <p>Nastavnik i učenici pokazuju poštovanje jedni prema drugima.</p> <p>Učenici pokazuju poštovanje jedni prema drugima.</p> <p>Učenici dele ideje i rade zajedno na pronalaženju rešenja</p>	<p>Svi uslovi “Dobri” su ispunjeni</p> <p>I</p> <p>Nastavnik ne gubi iz vida čas i deluje preventivno da bi se izbegli poremećaji</p> <p>ILI</p> <p>Nastavnik daje pozitivna reagovanja učenicima u pogledu ispunjenosti norme ponašanja</p> <p>ILI</p> <p>Promoviše refleksiju u svakoj normi ponašanja</p> <p>ILI</p> <p>EksPLICITNO pominje zašto je važno ispuniti norme da bismo ih naučili.</p>

(Označite odgovarajuće polje):

Neprimetno	Zadovoljavajuće	Dobro	Odlično
1	4	5	6

Dokaz za poene:

2. dimenzija: Manadžiranje vremena

Nezadovoljavajuće	Zadovoljavajuće	Dobro	Odlično
Nije ispunjen nijedan “zadovoljavajući” uslov. ILI Neki učenici ne održavaju časove (jer su veoma vrzo završili aktivnost ili nisu imali pristup materijalima za učenje). Neki učenici nemaju dovoljno vremena da završe aktivnost. Nastavnik troši previše vremena na davanje instrukcija, započinjanje novu aktivnost ili na suvišne ili nepotrebne radnje.	Nastavnik koristi svo raspoloživo vreme u relevantnim nastavnim aktivnostima u vezi sa predmetom. I Tokom čitavog časa učenici imaju dovoljno vremena da završe aktivnosti (dovoljno, ali ne previše)	Svi uslovi “Zadovoljavajući” su ispunjeni. I Nastavnik troši dovoljno vremena da da uputstva, da započne novu aktivnost ili da objasni. Nisu primećene nikakve suvišne ili nepotrebne radnje. I Ima dosta vremena da završi časa gde učenici mogu da razmišljaju o naučenom.	Svi uslovi “Dobri” su ispunjeni. I Nastavnik obezbeđuje dopunske aktivnosti za učenike koji to vrlo brzo završe. Ove aktivnosti su jasno povezane sa sadržajem koji se obrađuje u lekciji. ILI Nastavnik učenicima daje konkretne alate kako bi sami regulisali vreme provedeno u nekoj aktivnosti ili njenom delu.

(Označite odgovarajuće polje):

Neprimetno	Zadovoljavajuće	Dobro	Odlično
0.5	1	2	2.5

Dokaz za poene:

3. dimenzija: Angažovanje učenika u aktivnostima učenja

Nezadovoljavajuće	Zadovoljavajuće	Dobro	Odlično
Nije ispunjen nijedan “zadovoljavajući” uslov.	Svi učenici su uključeni u aktivnosti učenja tokom čitavog časa. I Nastavnik obraća pažnju zahteve učenika i prati pravilnu izradu zadataka.	Nastavnik za njih koristi uspešnu strategiju promovišući učešće svakog učenika u nastavnim aktivnostima tokom čitavog časa. I Nastavnik vodi računa o zahtevima učenika i sprovodi kontinuirano praćenje pravilne izrade zadataka. I Nastavnik promoviše interakciju između učenika kroz aktivnosti kao što su grupni rad, zajedničko ocenjivanje, ili komentarisanje, analiziranje ili refleksija o zadacima drugih učenika, između ostalog.	Svi uslovi “Dobri” su ispunjeni. I Nastavnik organizuje grupe i rad u grupama kako bi maksimalno povećao mogućnost da svaki učenik učestvuje I Nastavnik eksplicitno pominje značaj uključivanja u aktivnosti. ILI Bar u jednom slučaju nastavnik pominje važnost truda i upornosti. ILI U toku grupnog rada nastavnik jasno navodi da učenici imaju različite uloge unutar grupe.

(Označite odgovarajuće polje):

Neprimetno	Zadovoljavajuće	Dobro	Odlično
0.5	1	2	2.5

Dokaz za poene:

4. dimenzija: Strukturiranje smislenih situacija za učenje

Nezadovoljavajuće	Zadovoljavajuće	Dobro	Odlično
<p>Nije ispunjen nijedan “zadovoljavajući” uslov.</p> <p>ILI</p> <p>Na početku časa nastavnik daje učenicima uputstva za prvi zadatak.</p>	<p>Na početku časa nastavnik: Pokazuje šta će se desiti na času. Pokazuje ciljeve časa.</p> <p>I</p> <p>Na kraju časa nastavnik:</p> <p>Navodi pojmove ili aktivnosti razvijene na času</p> <p>ILI</p> <p>Ponavlja nastavne ciljeve časa</p> <p>ILI</p> <p>Naglašava određene koncepte ili sadržaj lekcije.</p>	<p>Čas počinje definisanjem konteksta časa i/ili istraživanje o tome kako se lekcija uklapa u ono što su već naučili).</p> <p>I</p> <p>Planirane aktivnosti koriste različite nastavne alate i strategije da vode direktno učenje relevantnih pojmova.</p> <p>I</p> <p>Na kraju časa nastavnik ističe naučene pojmove</p> <p>ILI</p> <p>pomaže učenicima da završe sumiranjem ili objašnjavanjem onoga što su naučili.</p> <p>OSIM OVOG</p> <p>Nastava čini da učenici koriste odgovarajuću i aktuelnu tehnologiju za povećanje nivoa učenja (ako nije dostupno u školi, označite ispod).</p>	<p>Svi uslovi “Dobri” su ispunjeni.</p> <p>I</p> <p>Na kraju časa nastavnik vrši veze između sadržaja časa i sadržaja prethodnih ili budućih jedinica.</p> <p>ILI</p> <p>Nastavnik eksplicitno povezuje sadržaj ili veštine naučene na času sa svakodnevnim životom.</p>

(Označite odgovarajuće polje):

Neprimetno	Zadovoljavajuće	Dobro	Odlično
0.5	1	2	2.5

Dokaz za poene:

5. dimenzija: Razvijanje razumevanja učenika

Nezadovoljavajuće	Zadovoljavajuće	Dobro	Odlično
Nije ispunjen nijedan “zadovoljavajući” uslov.	<p>Nastavnik prezentuje sadržaj prateći koherentnu putanju u skladu sa nastavnim ciljevima časa. Po potrebi nastavnik vrši demonstriranje.</p> <p>I</p> <p>Aktivnosti učenja zahtevaju od učenika da primenjuju opšta pravila na specifične situacije (deduktivna logika)</p> <p>I</p> <p>Učenici imaju priliku da praktikuju koncepte ili veštine koje se predaju na čas.</p>	<p>Nastavnik prezentuje sadržaj prateći tačnu putanju u skladu sa nastavnim ciljevima časa.</p> <p>I</p> <p>Učenici mora da primenjuju opšta pravila na specifične situacije (deduktivna logika).</p> <p>Učenici imaju priliku da uvežbaju zadatke i ih prilagode u situacijama koje su im poznate.</p> <p>I</p> <p>da pristupe zadacima koristeći veštine kritičkog mišljenja.</p>	<p>Nastavnik prezentuje sadržaj prateći tačnu putanju u skladu sa nastavnim ciljevima časa.</p> <p>I</p> <p>Učenici mora da primenjuju opšta pravila na specifične situacije (deduktivna logika)</p> <p>DHE</p> <p>Učenici se aktivno suočavaju sa konceptima kako bi otkrili i objasnili opšte pravilo iz svojih nalaza iz istraživačke aktivnosti (induktivna logika).</p> <p>ILI</p> <p>Nastavnik traži od učenika da odražavaju, opišu, objasne, sintetišu, zaključe, povežu (uporede, klasifikuju, kategorizuju), analiziraju, opravdaju ili prenesu naučeni sadržaj ili pojmove.</p>

(Označite odgovarajuće polje):

Neprimetno	Zadovoljavajuće	Dobro	Odlično
0.5	1	2	2.5

Dokaz za poene:

6. dimenzija: Ocenjivanje nastave od strane učenika

Nezadovoljavajuće	Zadovoljavajuće	Dobro	Odlično
Nije ispunjen nijedan “zadovoljavajući” uslov.	<p>Svaka aktivnost ispunjava sledeće uslove.</p> <p>Nastavnik proverava učenike dali su razumeli: pitajući učenike više puta tokom prezentacije. praćenjem pravilnog razvoja svih delatnosti tačno odgovarajući na pitanja učenika.</p>	<p>Svaka aktivnost ispunjava sledeće uslove.</p> <p>Nastavnik proverava učenike dali su razumeli: Koristeći različita ocenjivanja (pitanja za pisani test različite složenosti, časopisi učenika, projekti ili proizvodi, itd.) Vršeći monitoring odgovore učenika u svim aktivnostima. tačno odgovarajući na pitanja učenika. Identifikacija i pravilno upravljanje nesporazumima ili pitanja učenika.</p>	<p>Svi uslovi “Dobri” su ispunjeni.</p> <p>I Nastavnik promoviše sposobnost učenike da odražavaju i ocenjuju njihov proces učenja i postignuća.</p>

(Označite odgovarajuće polje):

Neprimetno	Zadovoljavajuće	Dobro	Odlično
0.5	1	2	2.5

Dokaz za poene:

7. dimenzija: Razvoj autonomije

Nezadovoljavajuće	Zadovoljavajuće	Dobro	Odlično
Nije ispunjen nijedan “zadovoljavajući” uslov.	<p>U toku časa nastavnik izričito omogućava učenicima da izvode sledeće radnje:</p> <p>Biraju između različitih vežbi ili povećanje broja zadataka za rešavanje.</p> <p>Izaberite kako da prezentuju svoja rešenja (tj.: usmeno, pismeno, grafički ili ilustracijom)</p> <p>Prati njihov rad koristeći kontrolnu listu.</p>	<p>U toku časa nastavnik izričito omogućava učenicima da:</p> <p>Da istraže sopstvene izbore u vođenom istraživanju</p> <p>I</p> <p>Promoviše bilo koju od sledećih akcija učenika:</p> <p>Biraju kako će raditi u grupi</p> <p>Identifikujte strategije koje se koriste za rešavanje zadatka.</p> <p>Prati njihov rad koristeći kontrolnu listu.</p> <p>Izazivaju jedni druge dok istražuju rešenje.</p>	<p>U toku časa nastavnik izričito omogućava učenicima da ispune zahteve sa “dobrim”</p> <p>I bilo koje od sledećeg:</p> <p>Oni sami manipulišu materijalima kako bi pronašli rešenja problema.</p> <p>Istražuju lične izbore i razmišljajte nezavisno u otvorenom ili originalnom istraživanju pre nego što donesu zaključke</p> <p>Sticaju složenije ili teže dopunske zadatke ako su zadatak obavili veoma brzo.</p>

(Označite odgovarajuće polje):

Neprimetno	Zadovoljavajuće	Dobro	Odlično
0.5	1	2	2.5

Dokaz za poene:

Dodatak C - Konačno bodovanje – izveštaj o ocenjivanju nastavnika

Ime nastavnika _____

Broj nastavnika _____

(Unesite konačni rezultat u odgovarajuću kutiju)

Nezadovoljavajuće	Zadovoljavajuće	Dobro	Odlično
Manje od 11	11-13.5	14-15.5	16-17.5

Komentari i/ili oblasti koje treba poboljšati: (upišite broj poena i opravdanje za svaku dimenziju)

Dimenzija # 1

Dimenzija # 2

Dimenzija # 3

Dimenzija # 4

Dimenzija # 5

Dimenzija # 6

Dimenzija # 7

Predstavio sam ovaj izveštaj nastavniku i objasnio rezultate sadržane u njemu.

Ime inspektora

Datum

Dobio sam ovaj izveštaj, pročitao sam njegov sadržaj i objašnjeno mi je o tome.

(Potpisivanje ovog dokumenta ne podrazumeva saglasnost za njegovim zaključkom, već jednostavno podrazumeva da ste imali mogućnost da razmotrite)

Ime nastavnika

Datum

Škola

ID nastavnika

Kosovo Legal
Services Company

IBE

EDUCATIONAL
RESEARCH
INSTITUTE

Ovaj dokument je izrađen uz podršku Evropske unije. Sadržaj ovog dokumenta je isključiva odgovornost Ministarstva prosvete, nauke, tehnologije i inovacija i partnerskog konzorcijuma i ne odražava nužno stavove Evropske unije.